

IMPACTES DE LA INNOVACIÓ EN LA DOCÈNCIA I L'APRENTATGE

PROMOCIÓ I DESENVOLUPAMENT DE LA FORMACIÓ DUAL EN EL SISTEMA UNIVERSITARI CATALÀ

Roure, Jorgina

Universitat de Lleida
Plaça de Víctor Siurana, 1
25003 Lleida (Catalunya-Espanya)
jorgina.roure@udl.cat

Badia, Ferran

Universitat de Lleida
Plaça de Víctor Siurana, 1
25003 Lleida (Catalunya-Espanya)
fbadia@macs.udl.cat

Vilalta, Josep M

Associació Catalana d'Universitats Públiques (ACUP)
Vila Universitària. Local F2.1. Campus UAB
08193 Bellaterra (Cerdanyola del Vallès)
Barcelona
jmvilalta@acup.cat

- 1. RESUM:** Fruit d'un treball conjunt de reflexió entre les universitats catalanes, l'ACUP i la Direcció general d'Universitats ha portat a la redacció d'un Informe on es defineixen els elements clau que s'hauran de tenir en compte per a la promoció i el desenvolupament de la formació dual en el sistema universitari català. La formació dual en el sistema universitari català es presenta com una altra via de formació, tant en modalitat presencial com en modalitat virtual.
- 2. ABSTRACT:** As a result of a joint work of deliberation between the Catalan universities, the ACUP and the General Directorate of Universities has led to the writing of a Report that defines the key elements for the promotion and development of the dual education in the Catalan University system. Dual education in the Catalan university system is regarded as another training pathway, for both face-to-face and virtual systems.
- 3. PARAULES CLAU:** formació dual, professionalització, competències, educació superior.

KEYWORDS: dual training, professionalization, skills, higher education.

IMPACTES DE LA INNOVACIÓ EN LA DOCÈNCIA I L'APRENTATGE

---

4. DESENVOLUPAMENT:

L'actual entorn social i l'alt atur juvenil que pateix Europa, i Espanya en particular, fa que les polítiques europees privilegïn les formacions encaminades a la inserció professional dels joves. La crisi i l'efecte que aquesta té en les altes taxes d'atur, sobretot juvenil, ha posicionat determinats països a atorgar una gran rellevància a la formació dual en tots els seus nivells educatius que han accelerat polítiques i reformes per al desenvolupament d'aquest sistema de formació.

La Declaració de Poblet (2014) assumeix que una economia basada en el coneixement i la innovació s'ha de sustentar en una relació propera i col·laboradora entre empreses, universitats, centres de recerca i tecnològics, administracions i la societat de la qual formen part, i estableix el compromís de fomentar activament una estratègia de competitivitat, progrés social i econòmic que creï llocs de treball a Catalunya. Això ens condueix a afirmar amb rotunditat que la societat catalana ha de basar el seu dinamisme, la seva cohesió, el seu progrés i la seva competitivitat en el capital humà, en un sector productiu que generi llocs de treball qualificats. En aquest sentit, cal apostar pel creixement, la internacionalització i la innovació de les empreses existents i per impulsar noves empreses interessades en la innovació.

La tendència per oferir estudis universitaris amb una major orientació cap a la professionalització ha afavorit el desenvolupament i creixement de la formació dual en altres països. La formació dual es constitueix com una estratègia de formació i professionalització que cal tenir en compte per als joves, els menys joves, per a les empreses i per a la societat.

La formació dual optimitza la professionalització per a un accés directe a l'ocupació. Està pensada per aquelles titulacions de caire més professionalitzador, com són enginyeria, La formació dual optimitza la professionalització per a un accés directe a l'ocupació. Està pensada per aquelles titulacions de caire més professionalitzador, com són enginyeria, educació, dret, administració i direcció d'empreses i comunicació audiovisual, entre altres. La nostra convicció ens porta a proposar la formació dual de qualitat basada principalment en la cooperació i coresponsabilitat dinàmica entre el món acadèmic i el món professional.

La formació dual en el sistema universitari català es presenta com una altra via de formació, tant en modalitat presencial com en modalitat virtual, per a la millora de l'ocupabilitat i el desenvolupament individual, incrementar l'adequació i la continuïtat entre les exigències del món professional i la formació inicial dels estudiants universitaris i aconseguir una millor eficiència econòmica i integració social.

En un escenari d'instabilitat i de complexitat de l'entorn professional i laboral es requereixen persones dotades de capacitats d'adaptació i predisposades a la mobilitat. El canvi d'organització del treball ha donat lloc a l'emergència del concepte competència com

IMPACTES DE LA INNOVACIÓ EN LA DOCÈNCIA I L'APRENTATGE

---

a objectiu de la formació. A més de les competències específiques de cada titulació, l'enfocament per competències requereix actuacions professionals que possibilitin la invenció de respostes en situacions noves o canviants i fer front a situacions evolutives constants. La formació dual permet respondre als objectius tant de qualificació com de professionalització i constitueix una pedagogia coherent que relaciona dos llocs de formació en un mateix projecte formatiu.

En aquesta comunicació presentem els mecanismes necessaris per a implementar un sistema de formació dual en l'àmbit de l'Educació Superior al nostre país. En una primera part descriurem el concepte de la formació dual, els principis bàsics, els beneficis i les millores qualitatives que proporciona aquest sistema de formació.

Seguidament, presentarem la visió de dos països europeus (Alemanya i França) que tenen una llarga experiència en aquesta modalitat de formació. L'experiència en formació dual d'altres països, com ara Alemanya o França, ens poden servir de model, però no de patró a l'hora de pensar en el sistema de formació dual en educació superior que volem i/o necessita el nostre país. No es tracta de transferir cap dels dos models als que breument farem referència. Ens fixarem en les condicions generals existents i orientarem la formació dual d'acord amb les característiques particulars educatives, socials i econòmiques del país. Proposarem una sèrie de condicions que creiem necessàries i que poden ajudar a la construcció i desenvolupament d'aquesta altra via de formació en el nostre sistema universitari.

La importància de la coherència que existeix en cada país entre les principals característiques del sistema educatiu, les formes d'organització del treball i de les empreses no permeten la importació directa d'un model forà. Allò que és pertinent en un país no ho és en un altre. La transferibilitat de models de formació és factible si es fan adaptacions respecte a les polítiques d'ocupació de cada país i es facilita que les empreses interaccionin amb l'estructura del sistema educatiu. En el nostre cas, si volem implementar un dispositiu de formació dual en el sistema universitari català, caldrà donar una certa coherència i "inventar" o modelitzar estratègies educatives per al desenvolupament d'aquesta formació.

Finalment, proposem la formació dual en el sistema universitari català com una estructura original de professionalització per tal que els estudiants universitaris que es formen en aquesta altra modalitat de formació adquireixin i desenvolupin competències professionals que garanteixin una ràpida adaptació al món laboral. El model es presenta com una xarxa de socis a diferents nivells -polítics i institucionals, organitzatius i operacionals, i pedagògics i d'interrelació d'actors - on l'accent es focalitza en el principi de coresponsabilitat en matèria de formació. El model ha d'assegurar, per tant, els tres nivells de desenvolupament de la formació dual: polític-institucional, organitzacional i enginyeria pedagògica.

IMPACTES DE LA INNOVACIÓ EN LA DOCÈNCIA I L'APRENTATGE

El nivell polític-institucional fa referència a l'Estat, el qual hauria d'intervenir a través dels òrgans de govern competents en matèria de reglamentació administrativa (legislació laboral) i pedagògica (universitats). És també qui hauria de finançar les empreses que contractin aprenents -per exemple, a través d'exempcions de càrregues socials - i les universitats. El nivell organitzacional fa referència a l'organisme de gestió de la formació dual, tant a la seva estructura com a l'organització de la formació del conjunt de les universitats catalanes. És també qui rebria i gestionaria el finançament provinent de l'Estat i el distribuiria a les universitats, segons els criteris fixats. El nivell d'enginyeria pedagògica fa referència a la relació pedagògica amb l'empresa. Pot ser un centre/servei nou o bé un servei propi de la universitat. Els membres representats serien professionals provinents d'ambdós entorns: l'acadèmic i el professional.

En aquest sentit, presentarem les directrius clau que creiem que s'han de tenir en compte a l'hora de pensar en la promoció i el desenvolupament de la formació dual en el sistema universitari català.

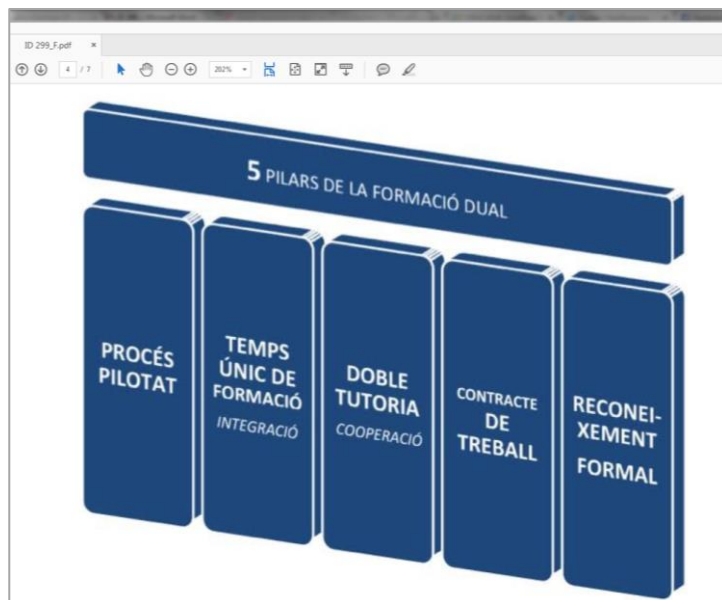
4.1. FIGURA O IMATGE 1

IMPACTES DE LA INNOVACIÓ EN LA DOCÈNCIA I L'APRENTATGE

4.2. FIGURA O IMATGE 2

4.3. FIGURA O IMATGE 3

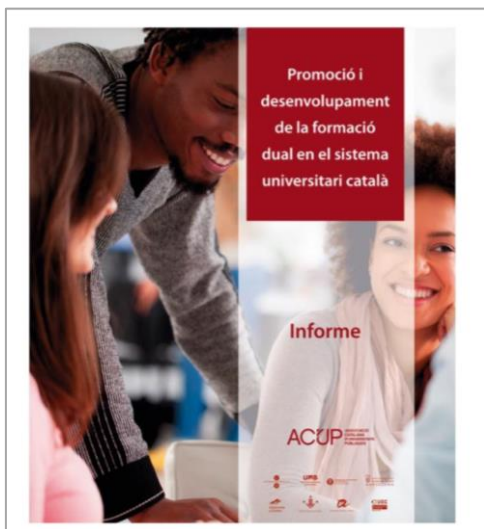
IMPACTES DE LA INNOVACIÓ EN LA DOCÈNCIA I L'APRENTATGE

4.4. FIGURA O IMATGE 4

4.5. FIGURA O IMATGE 5

5. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

Associació Catalana d'Universitats Públiques (ACUP). Plataforma Coneixement Territori i Innovació (2014). Declaració de Poblet sobre el mercat de treball i el capital humà de les segones jornades Catalunya Futura. 2ª edició de les Jornades Catalunya Futura.

Boudjaoui, M. (2003). L'apprentissage par problème dans une formation d'ingénieurs en alternance. Les cahiers d'études du CUEEP, 49, 9-33

IMPACTES DE LA INNOVACIÓ EN LA DOCÈNCIA I L'APRENTATGE

Dietrich, A., Weppe, X. (2010). Les frontières entre théorie et pratique dans les dispositifs d'enseignement en apprentissage. *Management et Avenir*, 40 (10).

Geay, A. (1998). *L'école de l'alternance*. L'Harmattan.

Observatori Català de Joventut. (2014). Situació laboral de les persones joves a Catalunya. Informe elaborat a partir de les darreres dades de l'Enquesta de Població Activa.

Roure-Niubó, J. (2011). Les dispositifs de professionnalisation par alternance sous contrat de travail: vers quelles transformations des pratiques pédagogiques dans l'enseignement supérieur? L'exemple de l'apprentissage en France, Thèse de doctorat européen. Universitat de Lleida

Sauvage, F. (2000). Former des cadres par l'apprentissage. Pour une approche en termes de construction et d'évaluation de compétences. Thèse de doctorat, Université de Lille 1.

Tejada, J. (2009) La organización y la evaluación del aprendizaje en el practicum: líneas programáticas de actuación, V Congreso Internacional Estrategias de innovación en el nuevo proceso de evaluación del aprendizaje. Valladolid, 16-17 de septiembre.

Veillard, L., Tiberghien, A. & Vince, J. (2011). Analyse d'une activité de conception collaborative de ressources pour l'enseignement de la physique et la formation des professeurs: le rôle de théories ou outils spécifiques. *Activités*, 8 (2),202-207.